

HISTORISK SAMFUND

for VIBORGEGNEEN

PROGRAM 2014

FORSIDEN: .

Plakat for Det Internationale Skyttestævne i Viborg 19. - 26. juli 1914. Tegnet af H. Lønborg, tidl. Formand for Viborg Skytteforening. Odense Litografiske Anstalt.

PROGRAM 2014

I 1914 afholdtes internationalt skyttestævne i Viborg den 19. – 26. juli – blot få dage efter tog nogle af deltagerne tilbage til deres respektive lande for at skyde på hinanden efter begyndelsen af 1. verdenskrig. Det er netop 100 år siden i år.

Historisk Samfund for Viborgegnen ser desuden tilbage på andre begivenheder for 200 og 150 år siden, der fik stor betydning for Danmark som stat, nemlig tabet af Norge i 1814 og krigen i 1864....også på hvad disse begivenheder havde af betydning for Viborgegnen.

MANDAG 17. FEBRUAR 2014 KL 19.00

SORTEBRØDREHUS,

ST. SGT. MIKKELS GADE 12, VIBORG

Generalforsamling i Historisk Samfund for Viborgegnen med nedenstående dagsorden:

1. Valg af dirigent og referent
2. Formanden aflægger beretning for året 2013 til godkendelse.
3. Kassereren fremlægger revideret regnskab for året 2013 til godkendelse.
4. Valg til bestyrelsen. På valg er Ole Degn, Erling Greve Kristensen, Mikkel Kirkedahl Nielsen
5. Valg af revisor. På valg er Jens Frydendal.
6. Indkomne forslag meddeles formanden senest 4 dage før generalforsamlingens afholdelse
7. Eventuelt.

KL. 19.30

”Kulturbrandt”, formand for Folkeuniversitetet i Viborg og tidligere amtskommunaldirektør Haakon Brandt fortæller:

MIT LIV SET FRA VIBORG.

Alle kan fortælle om deres liv fra barndom over ungdomsår til voksentilværelse.

Det vil jeg også gøre. Fra en barndom i et stærkt Grundtvigsk friskolemiljø på Midtfn, 5 år som ”bondekarl”, efterskole- og højskoleophold, studieår i København og Aarhus, 30 års ansættelse i Viborg amt, med tæt samarbejde med fhv. amtsborgmester P.E. Eriksen og regionsrådsformand Bent Hansen, og en aktiv pensionisttid som rejseleder og formand for Viborg Folkeuniversitet.

TIRSDAG, 18. MARTS 2014, KL. 19.30

VIBORG MUSEUM,

HJULTORVET 9, VIBORG

Professor Claus Bundgård Christensen, Roskilde Universitet

DANSKERE VED VESTFRONTEN 1914-1918

Danskere på Vestfronten er historien om Første Verdenskrig fortalt gennem nogle af de ca. 26.000 danskere, der deltog i krigen på tysk side.

Det er historien om livet i skyttegravene. Om mulighederne for at overleve. Og om hvordan den moderne krigsførelse blev født ud af den teknologiske udvikling af artilleri, kampvogne, gas, fly og maskingeværer. Danskerne var med fra de første til de sidste skud lød. På baggrund af deres breve og dagbøger tages læseren med på en blodig tour de force rundt i verdenskrigens på samme tid skrækkeligste og mest betydningsfulde kampe. Første Verdenskrig var ”den store krig”, men blev i Danmark til ”den glemte krig”. Nu fortælles for første gang histo-

rien om de mange danskere, der kæmpede på Vestfronten.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg

**LØRDAG DEN 5. APRIL 2014, KL. 9.30 – 15.30
TEMADAG**

**REGIONS RÅDSSALEN, REGIONSHUSET,
SKOTTENBORG 26, VIBORG**

Med støtte fra Folketingets Præsidium i anledningen af 200-året for adskillelsen af Danmark og Norge afholdes to foredrag:

Kl. 9.30-12.00 (Morgenkaffe før foredraget begynder. Kaffe formiddag og eftermiddag
Kr. 25)

Lektor Michael Bregnsbo, Syddansk Universitet:

**HVORFOR MÅTTE DANMARK AFSTÅ
NORGE TIL SVERIGE I 1814**

Kl. 12.00 – 13.00 frokost. (Madpakke inkl. Øl/vand kan bestilles til kr. 50.-)

Kl. 13-15.30 *Steffen Heiberg, forfatter og fhv. museumsinspektør ved Frederiksborgmuseet.*

**NORGE OG DE DANSKE KONGER
1380-1814.**

Foredragene er gratis, da Folketingets Præsidium har stillet en bevilling til rådighed til betaling af foredragsholderne. Deltagere betaler for servering af kaffe og frokost. Tilmelding er nødvendigt, da Regionsrådssalen må maksimalt rumme 150 personer.

Tilmelding til Viborg Folkeuniversitet, via mail: kulturbrandt@gmail.com, eller pr. telefon 21726905, eller pr. post: Postboks 3, 8800 Viborg.

Tilmelding skal være senest den 15. marts. 2014.

Samtidig med tilmelding kan man bestille servering af kaffe til 25. kr, og frokost til 50 kr.

Beløbene kan indbetales via netbank: 7831, konto1238477.

**ONSDAG, 14. MAJ 2014, KL. 19.30
MULTIHUSET I SKALS, KÆRVEJ 12, SKALS**

Forfatteren Mogens Duus:

KAMPEN OM HIMMERLANDSBANERNE
Med udgangspunkt i sin bog om jernbanerne Hobro-Løgstør og Viborg-Aalestrup fortæller forfatteren om de mangeårige kampe både for at få banerne bygget og – ikke mindst – for at få dem nedlagt igen. Det historisk orienterede foredrag krydres med såvel billeder fra bogen som smagsprøver på de illustrationer, der ikke blev plads til. Forfatteren var selv involveret i kampen i banernes allersidste år, og der vises eksempler på, hvad dagbladet Børsen omtalte som ”et offentligt svindelnummer”. Slutteligt drages der paralleller til nutidig trafikpolitik. Har vi lært noget af historien?

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Lokalhistorisk Forening for Skals og Omegn og Folkeuniversitetet i Viborg,

**TIRSDAG 26. AUGUST 2014, KL. 19.30
SOGNEGÅRDEN,**

STÆNDERPLADSEN 3, VIBORG

Historikeren,, ph.d. Rasmus Glenthøj, Syddansk Universitet:

**SØNNER AF DE SLAGNE. DANSKHED
OG DEMOKRATI 1814-1864**

1864 er et år, der står mejslet ind i den danske selvforståelse. Tusinder faldt, drømmen om et Danmark til Ejderen brast, og Danmark blev (næsten) en nationalstat. Men hvad førte til denne ulykkelige krig, der kostede staten 40 % af sit territorium og som efterlod 200.000 dansksindede syd for grænsen? Svaret har næsten altid været de nationalliberales håbløse politik og danskernes overmod i kølvandet på Treårskrigen. Virkeligheden var imidlertid mere kompliceret. Den bagvedliggende historie handlede om, hvordan den danske stat skulle se

ud, og i hvilket omfang den skulle være selvstændig. Foredraget fortæller en historie om nationalisme, liberalisme og skandinavisme i en tidsalder, hvor det danske demokrati var ungt og enevælden stadig spøjte i kulissen.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Foreningen Norden og Folkeuniversitetet i Viborg

ONSDAG DEN 17. SEPTEMBER 2014,

KL. 19.30

VIBORG MUSEUM, HJULTORVET 9, VIBORG
*Lektor, cand.mag. Kim Fensteen Madsen, Viborg
Handelsgymnasium:*

**SKYDNING I VIBORG – FRA MILITÆR
FORBEREDELSE TIL ÆDEL KAPPE-
STRID**

Viborg Skytteforening er Viborgs ældste idrætsforening. I 1863 stiftedes foreningen som en del af De Danske Skytteforeninger som fra 1861 tilskyndede folk fra det ganske land til at oprette riffelskytteforeninger efter engelsk

forbillede. Vi skal se på skydning i Danmark og Viborg og hvordan den har udviklet sig gennem et århundrede og vi gør et større holdt ved afviklingen af verdensmesterskaberne i 1914. Det var i Undallslund ved Viborg. Hvordan lykkedes det for en lille provinsklub at få et verdensstævne til at blive afholdt her?

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg.

TORS DAG 23. OKTOBER 2014, KL. 19.30

VIBORG MUSEUM, HJULTORVET 9, VIBORG
*Tidl. Leder af Hald Hovedgård, Erling Greve
Kristensen og cand. Mag. Karen Elisabeth Stub:*

**NEDSLAG I VIBORGS HISTORIE 1814-
1864**

Vi vil for hvert årti mellem 1814 og 1864 se på begivenheder i Viborg, der reflekterer ”de store begivenheder” i Danmarks historie. Vi starter med Skoleloven af 1814, der bl.a. førte til oprettelsen af præstegårdsseminarier over hele ri-

Porto

HISTORISK SAMFUND for VIBORGEKNEN

v/kasserer Karen Elisabeth Stub
Vinkelvej 82B, Bruunshaab
8800 Viborg

get, herunder et i Fallesgårde i Dollerup sogn. Fortællingen om dette præstegårdsseminarium og dets elever fører videre til andre beretninger og ender med hvordan Viborg by og omegn oplevede besættelse af preussiske og østrigske tropper under krigen i 1864.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg.

**MANDAG, 24. NOVEMBER 2014 KL 15.00:
SOGNEGÅRDEN,
STÆNDERPLADSEN 3, VIBORG**

Historisk Samfund vil denne eftermiddag være vært ved en lille forfriskning i anledning af udgivelsen af årbogen

Fra Viborgeggen 2014

Flere af forfatterne til artiklerne vil være til stede og fortælle om arbejdet med stoffet.

Vi opfordrer medlemmerne til at møde frem og samtidig afhente deres eksemplar af årbogen, da der fremover tillægges porto til kontingentet ved forsendelse.

Til nye medlemmer:

Undertegnede:

(navn)

(adresse)

Vil gerne indmeldes i Historisk Samfund for Viborgeggen

Kontingent: kr. 200,- for 2014

Kontingentet dækker foredragsaftener, diverse tiltag og tilsendelse af vores årbog FRA VIBORG-EGNEN, ekskl. forsendelse.

Samfundets udgivelser

sælges til medlemmerne til favørpris hos ekspeditionen. Af årbøgerne kan mange endnu købes enkeltvis. Før 1970 kun 1935-37 og 1966, efter 1970 rimelig komplet, dog mangler 1973 og 1980-1981.

Frem til 2005 koster årbøgerne kr. 20 pr. stk. For de seneste årgange gælder følgende: 2013 100 kr., 2012-2009

kr. 75, 2008-2006 kr. 50. Sæt af samtlige årbøger på lager kr. 500,-

Af andre udgivelser kan nævnes (pris i parentes for ikke-medlemmer):

Register til "Fra Viborg Amt/ Fra Viborg-egnen 1929-2009", 2011, 56 s., kr. 20,- (kr. 32,50)

Hans Øllgaard: Jens Bloch, *Biskop i Viborg 1805-1830*, 1968, 105 s., 10 kr. (15 kr.)

Marianne Bro-Jørgensen og Hans Helmer Kristensen: *Billeder af Viborg Amts forhistorie*, 1966, 160 s., 10 kr. (24 kr.)

Hans H. Worsøe & Paul G. Ørberg: *Viborgs brand 1726*, 1976, 88 s., 10 kr. (20 kr.)

W. Møllerup: *Adel, by og borger. Træk af bylivet i Viborg i 1700-tallet*, 95 s., 1976, 20 kr. (30 kr.)

Thomas Bloch Ravn: *Håndværk og købstadsliv*, 1988, 60 s., 10 kr. (49 kr.)

Kontingent og indmeldelse Kr. 200.

Indmeldelse til kasserer stubsoerensen@energimail.dk eller formanden: hist.samfund@fiberpost.dk

Årbog kan hentes ved bogpræsentationen, 10 dage efter på Viborg Museum eller ved Samfundets foredrag. Ved forsendelse tillægges porto.

Ekspedition:

Jesper Hjermand, Vordevej 50, Vorde, 8831 Løgstrup. E-mail: jeh@viborg.dk
Tlf. 86 64 31 73.

Samfundets hjemmeside: www.hsvib.dk

Bestyrelsen:

Jørgen Østergaard, formand

Nørdamvej 2, Vester Tosttrup,
9632 Møldrup. Tlf.: 86 69 16 51
hist.samfund@fiberpost.dk

Ole Degn, næstformand og redaktør af årbogen

Mellemhøjen 11, 8800 Viborg
Tlf.: 86 67 47 02
degno@post3.tele.dk

Karen Elisabeth Stub, kasserer

Vinkelvej 82 B, Bruunshaab,
8800 Viborg.
Tlf.: 86 67 37 71.

stubsoerensen@energimail.dk

Steffen Elmer Jørgensen, sekretær

Dumpen 7, 1. sal, 8800 Viborg.
Tlf.: 86 60 19 96, sej@sa.dk

Erling Greve Kristensen, formand for

foredragsudvalget
"Stathau", Røverdalen 20, Dollerup,
8800 Viborg. Tlf.: 86 63 89 89.
handskegreven@mail.dk

Jesper Hjermand

Vordevej 50, Vorde, 8831 Løgstrup
Tlf.: 86 64 31 73. jeh@viborg.dk

Mikkel Kirkedahl Nielsen

Skovgade 9, 1. sal, 6760 Ribe
Tlf.: 86 14 08 10. mikkel.kirkedahl@g-mail.dk

Line Højgaard

Frederiksvej 1, 8800 Viborg.
Tlf.: 86 76 37 35. line_hoeh@hotmail.com

Ruth Møller Sørensen

Batum Hedevej 14, Batum, 8830 Tjele
Tlf.: 22 59 57 87 rms@viborg.dk

Jesper Overgaard

Kokilledalen 7, 8800 Viborg
Tlf. 86 67 47 60

Jesper_Overgaard@MSN.com